

Anke

Sirk

2

NORGES HØYESTERETT

Den 12. januar 1990 avsa Høyesterett kjennelse i sak

lnr 5/1990, snr 249/1989:

Påtalemyndigheten
(aktor: statsadvokat Vidar Helgheim)

mot

1. Anders Johan A. Buljo
2. Johan Anders I. Buljo
3. Josef Iver J.A. Buljo
4. Aslak Aslaksen Sara
5. Josef Iversen Sara
6. Mikkel Josef A. Sara
7. Iver Josefsen Sara
8. Marit Ravna Sara
(forsvarer: advokat Geir Haugen)

Stemmegivning:

Dommer Gjølstad: Vestfinnmark politikammer utferdiget 24. februar 1989 likelydende forelegg mot Anders Johan A. Buljo, Johan Anders I. Buljo, Josef Iver J.A. Buljo, Aslak Aslaksen Sara, Josef Iversen Sara, Mikkel Josef A. Sara, Iver Josefsen Sara og Marit Ravna Sara for overtredelse av reindriftsloven av 9. juni 1978 nr 49 § 34 jfr. § 20 første ledd. Grunnlaget for forelegget var

"at han i perioden juni - september 1988 i reinbeitedistrikt nr. 20 - Kvaløy - ikke holdt sine reinsdyr under forsvarlig bevoktning med den følge at reinsdyrene har forvoldt betydelige skader på Hammerfest kommune's parkanlegg og i private hager i Hammerfest og Rypefjord."

Foreleggene ble ikke vedtatt, og saken mot de 8 reineierne ble fremmet for herredsretten til pådømmelse etter straffeprosesslovens § 268.

Ved Hammerfest herredsretts dom av 4. juli 1989 ble de tiltalte frifunnet.

Når det gjelder saksforholdet, viser jeg til herredsrettens domsgrunner.

Politimesteren i Vestfinnmark har påanket dommen til Høyesterett på grunn av feil ved lovanvendelsen og saksbehandlingen. Aktor for Høyesterett har gjort gjeldende at herredsrettens dom må oppheves, prinsipalt på grunn av utilstrekkelige domsgrunner, subsidiært fordi herredsretten har stilt for små krav til voktingsplikten etter reindrifftslovens § 20.

Reineiernes forsvarer har vist til at dommen er basert på en omfattende bevisførsel med basis i de lokale forhold og bruk av sakkyndighet. Det er gjort gjeldende at domsgrunnene er fyldige og grundige, og at de er tilstrekkelige til å konstatere at loven er riktig anvendt.

Jeg er kommet til at anken må tas til følge.

Herredsretten har i sin redegjørelse for reindrifftslovens § 20 og dens forarbeider gjengitt fra Rt. 1986 s 403:

"Til tross for at det videre i proposisjonen pekes på at den nye bestemmelsen om vokting ikke går så langt som plikten til å gjete reinen etter reindrifftsloven av 1933, er det likevel gjennom det siterte klart at det har vært tilsiktet nettopp å pålegge reineierne en vidtgående plikt til å sørge for at deres dyr holder seg på områder der de lovlig kan beite."

Herredsretten har videre under henvisning til samme høyesterettsdom lagt til grunn at voktings- og utdrivingsplikten etter reinbeiteloven ikke avhenger av en ren økonomisk interesseavveining. Avgrensingen av voktingsplikten må ifølge herredsretten skje i lys av situasjonen og de interesser som er berørt, både hensynet til utøvelsen av reindrifftsnaeringen og hensynet til andre næringer og interesser, hvor det også vil ha betydning hva man kan oppnå ved økt innsats. De generelle rettslige utgangspunkter herredsretten her har tatt, er etter min mening riktige. Jeg legger til at det ved den konkrete vurdering av hva som er forsvarlig vokting etter reindrifftslovens § 20 også må tas hensyn til behovet for vern av samisk kultur og til reindrifftsens stilling som samisk kulturbærer.

I herredsrettens fremstilling av saksforholdet fremgår at den ulovlige beiting i området sommeren 1988 hadde et stort omfang og har medført betydelige skader. Utskrift av politiets vaktjournal, som også er nevnt i dommen, viser 90 klager, de fleste fra Hammerfest. Videre fremgår at det pr. 15. april 1988 var til sammen 2.920 rein på Kvaløya, mens høyeste reintall for øya var fastsatt til 2.000, så vidt skjønnes i medhold av reindrifftslovens § 2 annet ledd. Herredsretten opplyser også at reindrifftsadministrasjonen har anbefalt ytterligere reduksjon til 1.600 reinsdyr fra 1. april 1990, fordi øya er nedbeitet på grunn av overbelastning. - Disse forhold medfører etter min mening ikke i seg selv at voktingsplikten er overtrådt. De

gjør det imidlertid, slik jeg ser det, nødvendig med en grundig vurdering av om reiene har oppfylt den vidtgående plikt de er pålagt til å sørge for at deres dyr holder seg på områder der de lovlig kan beite. Det grunnleggende i denne vurdering er den voktingsordning som er praktisert.

Om voktingen av reien uttaler herredsretten at "de tiltalte har et jevnt tilsyn med tettbebyggelsen nattetider og at dette vesentlig skjer fra bil". Det som her sies om at det har skjedd et jevnt tilsyn, er lite opplysende. Omfanget av tilsynsvirk-somheten, som er et sentralt moment ved vurderingen av om reiene har sørget for forsvarlig vokting, mangler det således opplysning om. Heller ikke er opplyst noe om forholdene på dagtid. Selv om det kan være naturlig at bruk av bil inngår ved vokting av rein i områder med tettbebyggelse, savner jeg nærmere opplysninger om hvorledes reiene har forholdt seg og om det har vært mulig å observere all ulovlig beiting fra bil.

Herredsretten har videre lagt til grunn "at de tiltalte når de observerer rein på ulovlige områder i tettbebyggelsen driver den ut og over i lovlige områder, dog ikke opp i fjellet eller langt unna tettbebyggelsen". Det som her er uttalt, refererer seg direkte til utdrivingsplikten i reindriftslovens § 24. På grunn av den nære sammenheng det er mellom reindriftslovens § 20 og § 24, vil fremgangsmåten ved utdriving også lett kunne ha betydning for kravet til forsvarlig vokting i § 20. I denne forbindelse hadde herredsretten etter mitt syn en klar oppfordring til å vurdere og gi opplysning om reien burde ha vært drevet lenger bort, og betydningen av utdrivingsordningen for voktingsplikten.

Om det foretatte tilsyn heter det ellers at det ikke er "nærmere organisert i form at skriftlige vaktlister og turnusordninger, men retten legger til grunn at den muntlige fordeling av ansvar og oppgaver fungerer tilfredsstillende idet reindriftnæringer har lange tradisjoner for deling av oppgavene uten skriftlige ordninger". Jeg er enig i at det ikke kan stilles krav til skriftlig avtale eller vaktliste. Oppfyllelsen av lovens krav ved samarbeid mellom flere reiere forutsetter imidlertid en form for organisering, og det burde ha fremgått hva de muntlige avtaler nærmere gikk ut på.

Herredsrettens domsgrunner gir etter min mening en utilfredsstillende beskrivelse av den ordning som er funnet tilstrekkelig etter loven. Manglene på dette sentrale punkt i dommen gjør det etter min mening ikke mulig å prøve om herredsrettens anvendelse av loven er riktig. Etter dette finner jeg at herredsrettens dom må bli å oppheve.

Jeg stemmer for denne

kjennelse:

Herredsrettens dom med hovedforhandling oppheves.

Dommer Langvand: Jeg er enig med førstvoterende.
Dommer Backer: Likeså
Kst. dommer Smith: Likeså
Justitiarius Sandene: Likeså

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

kjennelse:

Herredsrettens dom med hovedforhandling oppheves.

Riktig utskrift bekreftes:

Anna Høget

